

EUROPESE RAAD IN KOPENHAGEN
21-22 JUNI 1993

CONCLUSIES VAN HET VOORZITTERSCHAP

INLEIDING

De Europese Raad was ingenomen met de uitslag van het Deense referendum en met het vooruitzicht dat de procedures voor de bekrachtiging van het Verdrag van Maastricht spoedig in alle Lid-Staten zullen zijn voltooid. Hij is de overtuiging toegedaan dat deze belangrijke stap een einde zal maken aan een lange periode van onzekerheid over de richting van de Gemeenschap en dat de Unie deze gelegenheid moet aangrijpen om haar vele interne en externe uitdagingen met hernieuwde kracht en vastberadenheid tegemoet te treden en daarbij ten volle gebruik te maken van de mogelijkheden die het nieuwe Verdrag biedt. De door de Europese Raden in Birmingham en Edinburgh opgestelde beginselen betreffende democratie, subsidiariteit en openheid zullen de leidraad vormen voor de tenuitvoerlegging van het nieuwe Verdrag, ten einde de Gemeenschap dichter bij haar burgers te brengen.

De Europese Raad van Kopenhagen heeft bijzondere aandacht besteed enerzijds aan maatregelen om de economische en sociale problemen van de Gemeenschap en in het bijzonder het onaanvaardbaar hoge werkloosheidspeil aan te pakken, en anderzijds aan de grote verscheidenheid van Europese vredes- en veiligheidsvraagstukken. Hij erkent dat alleen op de blijvende steun van de bevolking voor de opbouw van Europa mag worden gerekend als kan worden aangetoond dat de Gemeenschap een bijdrage levert aan de veiligheid en het welzijn van alle burgers.

De leden van de Europese Raad hielden een gedachtenwisseling met de Voorzitter van het Europees Parlement. De discussie vond plaats tegen de achtergrond van de grotere politieke en wetgevende rol die het Europees Parlement uit hoofde van het Verdrag van Maastricht zal spelen. De Europese Raad onderstreepte dat het belangrijk is die

bepalingen optimaal te benutten en tegelijkertijd het in het Verdrag van Maastricht uitgestippelde institutionele evenwicht volledig te eerbiedigen. Tevens benadrukte hij dat de nationale parlementen meer moeten worden betrokken bij de activiteiten van de Gemeenschap. Hij juichte de toenemende contacten tussen de nationale parlementen en het Europees Parlement toe.

1. Groei, concurrentievermogen en werkloosheid

De Europese Raad is ernstig bezorgd over de huidige werkloosheid en de grote gevaren die inherent zijn aan een ontwikkeling waarbij steeds meer mensen in de Gemeenschap permanent van de arbeidsmarkt worden uitgesloten. De Europese Raad verklaarde dat de Gemeenschap en de Lid-Staten vastbesloten zijn het vertrouwen te herstellen door een duidelijke strategie ten uitvoer te leggen, zowel op korte als op middellange tot lange termijn, om opnieuw tot duurzame groei te komen, het concurrentievermogen van de Europese industrie te versterken en de werkloosheid terug te dringen.

Maatregelen op korte termijn

De Europese Raad was het erover eens dat gecoördineerde economische actie op basis van de beginselen die vervat zijn in het door de Europese Raad te Edinburgh vastgestelde "Actieplan van de Lid-Staten en de Gemeenschap ter bevordering van de groei en ter bestrijding van de werkloosheid", de hoogste prioriteit moet houden. Hij verheugde zich over het eerste pakket van nationale en communautaire maatregelen dat de Raad (ECOFIN) op 19 april heeft vastgesteld, en constateerde met voldoening dat een aantal Lid-Staten sedertdien uitvoering heeft gegeven aan nieuwe en aanvullende maatregelen die op hetzelfde doel zijn gericht.

Het is van essentieel belang dat de investeringen worden bevorderd.

De Europese Raad was het erover eens dat op nationaal niveau door de Lid-Staten speciale aandacht aan dit doel moet worden besteed bij de planning van hun nationale begrotingen voor 1994. De vervroegde realisering van overheidsinvesteringen, vooral op het gebied van infrastructuur, milieubescherming en stadsvernieuwing, alsmede het bevorderen van particuliere investeringen (met

bijzondere aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en huisvesting) zijn in deze conjunctuurfase in Europa van bijzonder belang. Een lagere belasting op arbeid zou het concurrentievermogen van de Europese industrie evenwel ten goede komen. In samenhang hiermee zou ook moeten worden gedacht aan fiscale maatregelen om het verbruik van schaarse energiebronnen terug te dringen.

Welke maatregelen op nationaal niveau nog worden genomen zal afhangen van de armslag waarover elke Lid-Staat beschikt, maar er moet maximaal rekening worden gehouden met het multiplicerend effect van de interne markt, waardoor het nationaal beleid gericht op economisch herstel wordt ondersteund, alsmede met de positieve effecten van een toegenomen groei op de nationale begrotingen.

Op Gemeenschapsniveau verzocht de Europese Raad de EIB om de tijdelijke leningsfaciliteit van 5 miljard ecu, waartoe in Edinburgh werd besloten, in samenwerking met de Commissie met 3 miljard ecu te verhogen en de looptijd ervan tot na 1994 te verlengen ; 2 miljard ecu zou bestemd zijn voor de transeuropese netwerken en 1 miljard ecu voor de versterking van het concurrentievermogen van het midden- en kleinbedrijf in Europa. De Raad (ECOFIN) wordt verzocht na te gaan hoe het voor het midden- en kleinbedrijf beschikbare gedeelte in aanmerking kan komen voor rentesubsidies tot maximaal 3 procentpunten over vijf jaar. De rentesubsidie zou gekoppeld worden aan het scheppen van werkgelegenheid (zoals bij de bestaande EGKS-leningen) en zou gefinancierd worden binnen de bestaande financiële vooruitzichten. De Europese Raad zal het bedrag van de faciliteit ten behoeve van het midden- en kleinbedrijf tijdens zijn bijeenkomst in december opnieuw bezien in het licht van het gebruik dat ervan wordt gemaakt.

De Europese Raad beklemtoonde het belang van een snelle tenuitvoerlegging van het structuurbeleidsprogramma van de Gemeenschap voor de jaren 1994-1999. De tenuitvoerlegging van dit programma ten belope van 160 miljard ecu (of in reële termen drie keer het bedrag van het Marshall-hulpprogramma) is essentieel voor de samenhang, zowel als voor de groei en het scheppen van werkgelegenheid, niet alleen in de minder ontwikkelde regio's maar in de gehele Gemeenschap. De Europese Raad deed dan ook een beroep op de Instellingen er zorg voor te dragen dat de verordeningen betreffende de structuurfondsen vóór eind juli 1993 formeel worden aangenomen. Hij nam er nota van dat de Voorzitter van het Europees Parlement dit streven onderschrijft. In de wetteksten en bij de concrete uitvoering moet het in Edinburgh bereikte akkoord over het DELORS II-pakket ten volle worden geëerbiedigd.

Daarnaast, en tevens om de investeringsprojecten uit hoofde van de structuurfondsen versneld uit te voeren, was de Europese Raad het erover eens dat de Raad (ECOFIN) zich moet buigen over een Commissievoorstel waarbij de Lid-Staten de mogelijkheid krijgen gebruik te maken van een communautaire "overbruggingsfaciliteit" tegen marktrentepercentages tot een maximum van 5 miljard ecu, beschikbaar tot eind 1995. Voor de terugbetaling van deze communautaire lening wordt het bedrag in mindering gebracht op de toewijzingen uit de structuurfondsen in de volgende jaren. Soortgelijke regelingen kunnen ook op het cohesiefonds worden toegepast.

De Europese Raad legde er de nadruk op dat het van belang is de nieuwe bepalingen van het Verdrag van Maastricht met betrekking tot de bevordering van transeuropese netwerken van de hoogste kwaliteit volledig te benutten met het oog op de bevordering van de economische en industriële groei, de samenhang, de doeltreffende werking van de

interne markt en de stimulering van de Europese industrie om ten volle gebruik te maken van moderne informatietechnologieën. De Europese Raad verzocht de Commissie en de Raad om begin 1994 de plannen voor netwerken in alle betrokken sectoren (vervoer, telecommunicatie en energie) te voltooien en nam met voldoening kennis van de voortgang die geboekt is op het gebied van de hoge-snelheidstrein, wegen, binnenwateren en gecombineerd vervoer. Hij deed tevens een beroep op de Raad de Commissievoorstellen inzake telematica-netwerken met spoed te bestuderen. De Raad dient zich op basis van een Commissievoorstel ook te bezinnen over de aansluiting tussen de perifere Lid-Staten en de centrale gebieden van de Gemeenschap.

De langere looptijd en het verhoogde bedrag van de tijdelijke faciliteit van Edinburgh, waartoe nu is besloten, zullen een verdere belangrijke bijdrage aan deze netwerken mogelijk maken. Transeuropese projecten die via een "Verklaring van communautair belang" de goedkeuring van de Gemeenschap hebben gekregen, zullen uit hoofde van dit en andere communautaire financiële instrumenten een voorkeursbehandeling krijgen.

Maatregelen op middellange en lange termijn ter bevordering van het concurrentievermogen en de werkgelegenheid

De Europese Raad was het erover eens dat het macro-economisch beleid dient te worden aangevuld met in elke Lid-Staat te treffen structurele maatregelen die aan de nationale kenmerken zijn aangepast, ten einde te komen tot een significante verlaging van het onaanvaardbaar hoge werkloosheidspeil, in het bijzonder bij jongeren, langdurig werklozen en de ergste gevallen van sociale uitsluiting.

De Europese Raad beluisterde een analyse van de Voorzitter van de Commissie over de concurrentiepositie van de Europese economie. Hij schaarde zich volledig achter deze diagnose.

De Europese Raad verklaarde ingenomen te zijn met de presentatie door Voorzitter Delors van een Europees plan voor economische opleving op middellange termijn, getiteld "Op de drempel van de 21ste eeuw", dat aan deze conclusies gehecht is (zie Bijlage I). De Europese Raad verzocht de Commissie om met het oog op zijn bijeenkomst in december 1993 een Witboek in te dienen over een strategie op middellange termijn op het gebied van groei, concurrentievermogen en werkgelegenheid. De Lid-Staten zullen vóór 1 september bij de Commissie voorstellen indienen voor specifieke elementen die in dit initiatief verwerkt zouden kunnen worden. De Europese Raad verzocht de Commissie haar Witboek tijdig uit te werken, opdat het in aanmerking kan worden genomen bij het voorbereidende werk van de Raad (ECOFIN) met het oog op de globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de Gemeenschap en de Lid-Staten. De Commissie zal de sociale partners hierover raadplegen.

De Europese Raad herinnerde eraan dat in het Verdrag betreffende de Europese Unie wordt bepaald dat hij deze richtsnoeren dient te bestuderen. Hij verzocht de Raad (ECOFIN) om de Europese Raad in december te Brussel op basis van een voorstel van de Commissie ontwerp-richtsnoeren voor te leggen die uitgaan van de in de vorige alinea's uiteengezette doelstellingen met betrekking tot zowel de korte- als de middellange-termijnaspecten, gericht op de bevordering van een duurzame, niet-inflatoire groei waarbij rekening wordt gehouden met het milieu.

Monetair beleid en wisselkoersbeleid

Het monetaire beleid en de wisselkoersstabiliteit zijn sleutelfactoren van zowel de korte- als de middellange-termijncomponent van een strategie om de groei te herstellen en de werkloosheid terug te dringen. De Europese Raad was het erover eens dat het van primair belang is de budgettaire en economische voorwaarden te scheppen om de rente in Europa op korte termijn te verlagen, en daarbij de bestaande kloof tussen de rentetarieven in

Europa en die in andere belangrijke industrielanden te verkleinen. Elke actie die daartoe wordt ondernomen is van essentieel belang om te komen tot economisch herstel en de investeringen in Europa te bevorderen.

De Europese Raad besprak de recente ontwikkelingen op het gebied van de wisselkoersen. Hij was de mening toegedaan dat de beleidslijnen die de Ministers van Economische Zaken en Financiën tijdens hun informele bijeenkomst in Kolding ten aanzien van het Europees Monetair Stelsel zijn overeengekomen, de juiste richting aangeven. De Europese Raad herinnerde eraan dat het wisselkoersbeleid van alle Lid-Staten een zaak van gemeenschappelijk belang is. Hij onderstreepte in dit verband de belangrijke rol die hier is weggelegd voor het Europees Monetair Instituut (EMI). Hij verzocht de Commissie voorstellen in te dienen voor alle nodige uitvoeringsmaatregelen in verband met de tweede fase van de Economische en Monetaire Unie, zodat de Raad deze zo snel mogelijk na de inwerkingtreding van het Verdrag en vóór 1 januari 1994 kan aannemen.

Internationale aspecten

Het optreden van de Gemeenschap en de Lid-Staten zal effectiever zijn indien het beleid internationaal wordt gecoördineerd. In dit verband toonde de Europese Raad zich voldaan over het resultaat van de in april gehouden gezamenlijke vergadering van de Ministers van Economische Zaken en Financiën van de EG en de EVA en verzocht hij de Raad (ECOFIN) op dit punt nauw contact met de EVA-landen te blijven houden. Wat de economie op wereldschaal betreft, hoopt de Europese Raad dat de Top van de G-7 het in Tokio eens zal worden over een grondslag voor een vastberaden streven om de groei van de wereldeconomie te bevorderen.

2. Interne markt en gemeenschappelijke beleidsmaatregelen

Nu de problemen in verband met het creëren van economische groei en het stimuleren van de werkgelegenheid een punt zijn van toenemende zorg, is het bestaan van een grote interne markt van 350 miljoen personen een belangrijke troef voor de Gemeenschap.

De Europese Raad juichte de recente besluiten van de Raad (Interne Markt) toe en deed een beroep op de Raad om spoedig over te gaan tot aanneming van de laatste nog resterende maatregelen, die van groot belang zijn voor de goede werking van de interne markt.

Op het gebied van het vervoer stelde de Europese Raad met tevredenheid vast dat het recente akkoord over de belasting op het wegvervoer de weg heeft vrijgemaakt voor een volledige liberalisering van de activiteiten van de wegvervoerders in de Gemeenschap, naast de bestaande liberalisering van het lucht- en zeevervoer.

Juridisch is de interne markt sedert 1 januari 1993 een feit ; het is van wezenlijk belang dat deze ook in de praktijk een vlotlopend mechanisme wordt waardoor het concurrentievermogen van de Europese economie wordt verbeterd en voor de burgers zoveel mogelijk economische en sociale voordelen ontstaan. Om dat te bereiken, deed de Europese Raad op alle betrokkenen, en in het bijzonder op de Commissie en de bevoegde autoriteiten van de Lid-Staten, een beroep om samen te werken ten einde ervoor te zorgen dat de interne markt efficiënt en met zo min mogelijk administratieve rompslomp wordt beheerd.

De Europese Raad onderstreepte dat de interne markt niet tot stand kan worden gebracht zonder dat het vrije verkeer van personen evenals dat van goederen, diensten en kapitaal overeenkomstig artikel 8 A van het Verdrag volledig wordt verwezenlijkt. Hiertoe zijn in het bijzonder maatregelen vereist

op het gebied van

samenwerking bij het bestrijden van misdaad en drugshandel en om tot een doeltreffende controle van de buitengrenzen te komen.

De Europese Raad verzocht de bevoegde Ministers grote spoed te zetten achter hun werkzaamheden met het oog op deze maatregelen. Met betrekking tot de laatste hangende kwestie in verband met de Overeenkomst inzake de overschrijding van de buitengrenzen, stelde de Europese Raad met tevredenheid vast dat de betrokken Lid-Staten het vaste voornemen hebben geuit om alles in het werk te stellen ten einde zo spoedig mogelijk een wederzijds aanvaardbare oplossing te vinden.

3. GATT

De Europese Raad sprak zijn waardering uit over het verslag van de Commissie betreffende de tot op heden in de Uruguay-ronde gemaakte vorderingen. Hij achtte het noodzakelijk dat de Gemeenschap zich actief blijft inzetten voor verdere vooruitgang, en dat de Europese identiteit gedurende de hele onderhandelingsronde gevrijwaard blijft.

De Europese Raad achtte het van wezenlijk belang dat het multilaterale proces in Genève op alle punten, met inbegrip van de landbouw, zo spoedig mogelijk weer op gang wordt gebracht, zodat vóór het eind van het jaar een alomvattende, duurzame en evenwichtige overeenkomst kan worden bereikt. Dit is dringend nodig om een nieuw, op regels gebaseerd wereldhandelssysteem te creëren waarin eenzijdige actie uitgesloten is. Een op deze basis afgesloten onderhandelingsronde zal bijdragen tot duurzame expansie van de internationale handel, hetgeen van vitaal belang is voor de bevordering van economische groei en werkgelegenheid, zowel in Europa als in de wereld.

Spoedige vaststelling van de hoofdelementen van een omvangrijke markttoegangscomponent en reële vorderingen inzake diensten en intellectuele eigendom, met bijdragen van alle GATT-partners, zullen de dynamiek in stand helpen houden en de weg vrijmaken voor een tijdige afronding van het definitieve pakket.

4. Uitbreiding

De Europese Raad nam nota van de vorderingen bij de toetredingsonderhandelingen met Oostenrijk, Finland, Zweden en Noorwegen. Hij constateerde dat de aanvankelijke problemen bij het starten van de onderhandelingen nu zijn overwonnen en dat het tempo van de onderhandelingen sneller wordt. Hij herinnerde eraan dat de onderhandelingen met de kandidaatlanden zoveel mogelijk parallel dienen plaats te vinden, waarbij rekening wordt gehouden met de eigen merites van elk kandidaatland afzonderlijk.

De Europese Raad verzocht de Commissie, de Raad en de kandidaatlanden ervoor te zorgen dat de onderhandelingen op constructieve en vlotte wijze verlopen. De Europese Raad is vastbesloten de nagestreefde eerste uitbreiding van de Europese Unie, overeenkomstig de door de Europese Raad te Lissabon en te Edinburgh vastgestelde richtsnoeren, tegen 1 januari 1995 te verwezenlijken.

5. Betrekkingen met Malta en Cyprus

De Europese Raad was van oordeel dat zijn richtsnoeren met betrekking tot de uitbreiding van de Gemeenschap met de EVA-landen geen gevolgen mogen hebben voor de situatie van andere landen die om toetreding tot de Unie hebben verzocht. De Unie zal elk van deze verzoeken op zijn eigen merites beoordelen.

De Europese Raad was verheugd over het voornemen van de Commissie om binnenkort haar adviezen over Malta en Cyprus uit te brengen. Deze adviezen zullen op korte termijn door de Raad worden behandeld, met inachtneming van de bijzondere situatie waarin elk van beide landen verkeert.

6. Betrekkingen met Turkije

Met betrekking tot Turkije verzocht de Europese Raad de Raad ervoor te zorgen dat de door de Europese Raad in Lissabon vastgestelde beleidslijnen voor een intensievere samenwerking en voor ontwikkeling van de betrekkingen met Turkije daadwerkelijk ten uitvoer worden gelegd overeenkomstig hetgeen in het vooruitzicht werd gesteld in de Associatieovereenkomst van 1964 en in het protocol van 1970 voor het gedeelte dat betrekking heeft op de totstandbrenging van een douane-unie.

7. Betrekkingen met de landen van Midden- en Oost-Europa

A. De geassocieerde landen

- i) De Europese Raad wijdde een uitvoerige bespreking aan de betrekkingen tussen de Gemeenschap en de landen van Midden- en Oost-Europa waarmee de Gemeenschap Europa-overeenkomsten heeft gesloten of voornemens is te sluiten ("geassocieerde landen") ; hierbij baseerde hij zich op de mededeling van de Commissie die op verzoek van de Europese Raad van Edinburgh is opgesteld.
- ii) De Europese Raad sprak zijn voldoening uit over de moedige inspanningen van de geassocieerde landen om hun economieën, die verzwakt zijn door veertig jaar centrale planning, te moderniseren en om een spoedige overgang naar een markteconomie te bewerkstelligen. De Gemeenschap en de Lid-Staten betuigen hun steun aan dit hervormingsproces. Vrede en veiligheid in Europa hangen af van het welslagen van deze inspanningen.

- iii) De Europese Raad stemde er heden in toe dat de geassocieerde landen in Midden- en Oost-Europa, zo zij dat wensen, lid worden van de Europese Unie. De toetreding zal plaatsvinden zodra een geassocieerd land in staat is om de verplichtingen van het lidmaatschap na te komen door te voldoen aan de vereiste economische en politieke voorwaarden.

Het lidmaatschap vereist dat het kandidaatland zover is gekomen dat het beschikt over stabiele instellingen die de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en het respect voor en de bescherming van minderheden garanderen, over een functionerende markteconomie alsook over het vermogen om de concurrentiedruk en de marktkrachten binnen de Unie het hoofd te bieden. Het lidmaatschap veronderstelt dat de kandidaten in staat zijn om de verplichtingen van het lidmaatschap op zich te nemen, wat mede inhoudt dat zij de doelstellingen van een politieke, economische en monetaire unie onderschrijven.

Het vermogen van de Unie om nieuwe leden op te nemen, met handhaving van de dynamiek van de Europese integratie, is ook een belangrijke overweging in het algemeen belang van zowel de Unie als de kandidaatlanden.

De Europese Raad zal de vorderingen van elk geassocieerd land bij het vervullen van de voorwaarden voor toetreding tot de Unie van nabij blijven volgen en passende conclusies trekken.

- iv) De Europese Raad kwam overeen dat de toekomstige samenwerking met de geassocieerde landen op het thans vastgestelde doel van toetreding gericht zal zijn. In dit verband heeft de Europese Raad zijn goedkeuring gehecht aan het volgende :

- De Gemeenschap stelt voor dat de geassocieerde landen een gestructureerde relatie met de instellingen van de Unie aangaan in het kader van een geïntensiveerde en uitgebreide multilaterale dialoog en overleg inzake aangelegenheden van gemeenschappelijk belang. De regelingen, waarvan de details uiteengezet worden in Bijlage II bij deze conclusies, behelzen het voeren van een dialoog en overleg over tal van onderwerpen en in diverse fora. Indien gewenst kunnen, naast de bijeenkomsten van de Voorzitter van de Europese Raad en de Voorzitter van de Commissie met hun ambtsgenoten uit de geassocieerde landen, gezamenlijke bijeenkomsten van alle Staatshoofden en Regeringsleiders worden belegd ter bespreking van specifieke en tevoren vastgelegde aangelegenheden.
- In het besef van de cruciale plaats die de handel bij de overgang naar een markteconomie inneemt, was de Europese Raad het erover eens dat de Gemeenschap in een versneld tempo moet streven naar openstelling van haar markten. Deze stap voorwaarts dient evenwel gepaard te gaan met verdere ontwikkeling van de onderlinge handel tussen deze landen, alsmede van de handel tussen deze landen en hun traditionele handelspartners. De Europese Raad sprak zijn goedkeuring uit over de door de Raad (Algemene Zaken) op 8 juni vastgestelde handelsconcessies. Hij verzocht de Raad om, op voorstel van de Commissie, nog vóór de zomervakantie de nodige wetteksten aan te nemen.
- De Gemeenschap zal een aanzienlijk deel van de voor externe maatregelen uitgetrokken begrotingsmiddelen blijven reserveren voor de landen in Midden- en Oost-Europa, met name via het

PHARE-programma. De Gemeenschap zal tevens ten volle gebruik maken van de mogelijkheid waarin voorzien wordt door de tijdelijke leningsfaciliteit van de EIB om transeuropese netwerkprojecten te financieren waarbij de landen van Midden- en Oost-Europa betrokken zijn. Indien nodig kan een deel van de middelen van het PHARE-programma voor omvangrijke verbeteringen van de infrastructuur worden aangewend op de door de Raad (Algemene Zaken) van 8 juni bepaalde wijze.

- De Europese Raad sprak zijn voldoening uit over de aan de geassocieerde landen geboden mogelijkheid om in het kader van de Europa-overeenkomsten aan communautaire programma's deel te nemen, en verzocht de Commissie om vóór het eind van het jaar voorstellen te doen om nog meer programma's voor de geassocieerde landen open te stellen, met als uitgangspunt de programma's die reeds openstaan voor deelneming door de EVA-landen.
- De Europese Raad onderstreepte het belang van harmonisatie van de regelgeving in de geassocieerde landen met de in de Gemeenschap geldende wettelijke voorschriften, in de eerste plaats inzake concurrentievervalsing en vervolgens - in het vooruitzicht van de toetreding - inzake de bescherming van werknemers, het milieu en de consument. De Europese Raad was het erover eens dat aan ambtenaren uit de geassocieerde landen de mogelijkheid moet worden geboden zich te bekwamen in het Gemeenschapsrecht en de Gemeenschapspraktijk, en besloot tot oprichting van een task force van vertegenwoordigers van de Lid-Staten en de Commissie om dit werk te coördineren en in goede banen te leiden.

- De concrete wijze van toepassing van een en ander wordt nader uiteengezet in Bijlage II.

B. Andere landen in Midden- en Oost-Europa

De Europese Raad besprak de economische situatie in Albanië. Hij sprak zijn voldoening uit over de conclusies van de Raad (ECOFIN) van 7 juni en over de erkenning door de Gemeenschap van de noodzaak Albanië op passende wijze te blijven steunen door schenkingen, leningen of beide. De Europese Raad noemde het eveneens van belang dat de in de lopende overeenkomst met Albanië opgenomen bepalingen inzake politieke dialoog ten volle worden benut.

Met het oog op de intensivering van de handel en de handelsbetrekkingen tussen de drie Baltische Staten en de Gemeenschap, verzocht de Europese Raad de Commissie voorstellen te doen om de bestaande handelsovereenkomsten met de Baltische Staten te laten uitgroeien tot vrijhandelsovereenkomsten. Het blijft de bedoeling dat de Gemeenschap, zodra aan de vereiste voorwaarden is voldaan, Europa-overeenkomsten sluit met de Baltische Staten.

8. Pact inzake stabiliteit in Europa

De Europese Raad wisselde van gedachten over het Franse voorstel voor een initiatief van de Europese Unie voor een Pact inzake stabiliteit in Europa. Doel van dit initiatief is, in de praktijk uitvoering te geven aan de beginselen die de Europese landen zijn overeengekomen inzake eerbiediging van de grenzen en van de rechten van minderheden. De Europese Raad was het erover eens dat uit recente gebeurtenissen in Europa is gebleken dat nu de tijd rijp is voor actie op deze terreinen. Hij juichte het idee toe om gebruik te maken van de mogelijkheden van een "gemeenschappelijk

optreden" overeenkomstig de procedures van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

De Europese Raad verzocht de Raad (Algemene Zaken) het voorstel te bespreken en verslag uit te brengen op zijn bijeenkomst in december 1993, met het oog op de organisatie van een voorbereidende conferentie over het pact.

9. Rusland

De Europese Raad juichte de nieuwe initiatieven toe die door President Jeltsin zijn ontplooid met het oog op politieke hervormingen in Rusland. Hij sprak de hoop uit dat deze inspanningen succes zullen opleveren en zullen bijdragen tot de consolidering van een democratisch bestel en een markteconomie.

De Europese Raad sprak zijn voldoening uit over de recente vooruitgang bij de onderhandelingen over een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst met Rusland. Hij sprak de hoop uit dat een dergelijke overeenkomst spoedig kan worden gesloten in het kader van een tussen de Gemeenschap en Rusland tot stand te brengen contractuele relatie, waarin recht wordt gedaan aan de politieke en economische rol die Rusland speelt op het internationale toneel en waarbij overleg, ook op het hoogste niveau, een vast kenmerk van de relatie zal vormen.

De Europese Raad verheugt zich erop de nauwe samenwerking met Rusland op politiek gebied voort te zetten en gezamenlijk bij te dragen tot een oplossing voor de internationale crises. Hij ziet dit als een essentiële bijdrage aan vrede en stabiliteit in Europa en in de wereld. De Europese Raad kwam overeen voor te stellen om op het niveau van de Gemeenschap regelmatig vergaderingen te houden tussen de Voorzitter, de Voorzitter van de Commissie en de Russische President.

De Europese Raad sprak zijn bereidheid uit de steun aan het Russische hervormingsproces voort te zetten en te intensiveren. De komende Top van de G-7 wordt beschouwd als een goede gelegenheid om kracht bij te zetten aan de aanzienlijke inspanningen die reeds zijn gedaan ter ondersteuning van de huidige hervormingsmaatregelen in Rusland en in andere landen van de voormalige Sovjet-Unie. De Europese Raad maakte de balans op van de werkzaamheden ter voorbereiding van de besprekingen tijdens de Top van de G-7 over hulp aan Rusland. De Gemeenschap en haar Lid-Staten hechten er veel belang aan dat in Tokio vooruitgang wordt geboekt op de punten die verband houden met de nucleaire veiligheid (kerncentrales, kernafval en de ontmanteling van kernwapens). Hij verklaarde in dit verband verheugd te zijn over het feit dat thans op grote schaal gevolg wordt gegeven aan de richtsnoeren die door de Europese Raad in Lissabon zijn vastgesteld, alsook over de overeenstemming die onlangs in de Raad (ECOFIN) werd bereikt over Euratom-leningen ter verbetering van de veiligheid van kerncentrales in de republieken van de voormalige Sovjet-Unie en in de landen van Midden- en Oost-Europa.

De Europese Raad onderstreepte tevens hoe belangrijk het is dat het Europees Energiehandvest in een concrete realiteit wordt omgezet.

De Europese Raad zegde toe dat de Gemeenschap haar steun zal verlenen aan andere concrete stappen ter bevordering van de doeltreffendheid van de steun aan Rusland en aan concrete projecten die gericht zijn op een bespoediging van het privatiseringsproces, in het bijzonder via een passende opleiding van Russische ondernemers in het kader van de technische bijstand. De Europese Raad benadrukte dat de doeltreffendheid van de steun afhangt van het bestaan van een op stabiliteit georiënteerd economisch beleid in Rusland.

10. Oekraïne

De Europese Raad beklemtoonde dat hij zeer geïnteresseerd is in een uitbreiding van de samenwerking met Oekraïne. Voor een volledige integratie in de internationale gemeenschap is het van wezenlijk belang dat Oekraïne aanzienlijke vooruitgang boekt bij het waarmaken van zijn toezeggingen in het Protocol van Lissabon in verband met de bekrachtiging van Start 1 en de toetreding als niet-kernwapenstaat tot het Non-Proliferatie-verdrag, hetgeen ook de ontwikkeling van zijn betrekkingen met de Gemeenschap en de Lid-Staten zou bevorderen.

11. Voormalig Joegoslavië

De Europese Raad heeft de in Bijlage III opgenomen verklaring inzake Bosnië-Herzegovina aangenomen.

12. Betrekkingen met de Maghreb-landen

De Europese Raad bevestigde dat hij vastbesloten is ervoor te zorgen dat de betrekkingen met de Maghreb-landen het niveau en het gewicht krijgen die passen bij de nauwe banden die door de geografische ligging en de geschiedenis zijn gesmeed. Dit moet geschieden in het kader van een opgewaardeerd partnerschap tussen de Unie en de onderscheiden Maghreb-landen.

De Europese Raad verzocht de Raad spoedig zijn goedkeuring te hechten aan de thans in behandeling zijnde ontwerp-richtsnoeren inzake een partnerschapsovereenkomst met Marokko.

Hij nam met voldoening nota van het voornemen van de Commissie om spoedig ontwerp-richtsnoeren in te dienen voor onderhandelingen over een soortgelijke overeenkomst met Tunesië.

13. Conclusies van de Ministers van Buitenlandse Zaken

De Europese Raad nam nota van de conclusies van de Ministers van Buitenlandse Zaken met betrekking tot de in Bijlage IV opgenomen kwesties.

14. Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid - Voorbereidend werk op veiligheidsgebied

De Europese Raad nam nota van het voorbereidende werk op veiligheidsgebied dat ingevolge het mandaat van de Europese Raad van Edinburgh reeds door de Ministers van Buitenlandse Zaken is verricht ; hij verzocht hen de werkzaamheden voort te zetten ten einde de nodige basiselementen vast te stellen voor een beleid van de Unie dat uitgestippeld moet zijn op het ogenblik dat het Verdrag in werking zal treden.

15. Een Gemeenschap die dicht bij de burger staat

De Europese Raad riep alle Instellingen op ervoor te zorgen dat de beginselen van subsidiariteit en openheid hecht worden verankerd in alle domeinen van de communautaire activiteit en volledig worden nageleefd bij het dagelijkse reilen en zeilen van de Instellingen.

Wat het subsidiariteitsbeginsel betreft nam de Europese Raad er met voldoening nota van dat de Commissie thans alleen voorstellen indient als zij van oordeel is dat deze aan de subsidiariteitscriteria voldoen ; algemeen gesproken juichte hij het toe dat het volume van de communautaire wetgeving in het legislatieve programma van de Commissie voor 1993 ten opzichte van vroegere jaren aanzienlijk is verminderd. Zeer veelbelovend is ook het ruimere overleg dat de Commissie pleegt alvorens substantiële nieuwe voorstellen in te dienen, en in het bijzonder het gebruik van "Groenboeken" met betrekking tot

belangrijke nieuwe werkzaamheden, alsmede het feit dat van nieuwe voorstellen een kosten/batenanalyse wordt gemaakt. De Europese Raad hoopt dat de Commissie de bestaande en voorgestelde wetgeving vóór de bijeenkomst van de Europese Raad in december aan het subsidiariteitsbeginsel zal hebben getoetst.

De Europese Raad nam er met voldoening nota van dat de Raad en de Commissie de beginselen, richtsnoeren en procedures inzake subsidiariteit waartoe in Edinburgh is besloten, thans toepassen als integrerend deel van het besluitvormingsproces. De Europese Raad hoopt dat het Europees Parlement spoedig in staat zal zijn zich hierbij aan te sluiten.

Wat de openheid betreft nam de Europese Raad nota van de eerste stappen die gedaan zijn ingevolge de conclusies van de Europese Raad van Edinburgh betreffende de openstelling van bepaalde Raadsdebatten voor het publiek, de vereenvoudiging en de codificatie van de communautaire wetgeving en de voorlichting in het algemeen. Hij bevestigde zijn toezegging om het streven naar een opener en transparanter Gemeenschap voort te zetten.

Op het gebied van de toegang van het publiek tot informatie, verzocht de Europese Raad de Raad en de Commissie voort te werken op basis van het beginsel dat de burgers recht hebben op een zo volledig mogelijke toegang tot informatie. Het streven moet zijn dat alle noodzakelijke maatregelen tegen eind 1993 zijn ingevoerd.

De Europese Raad verzocht het Europees Parlement en de Raad de laatste onopgeloste problemen in verband met de installering van de ombudsman tijdig voor de inwerkingtreding van het Verdrag van Maastricht te regelen.

16. Fraude ten koste van de Gemeenschap

De Europese Raad benadrukte dat het belangrijk is door te gaan met de bestrijding van fraude en onregelmatigheden in verband met de Gemeenschapsbegroting, zowel uit het oogpunt van de daarmee gemoeide bedragen als met het oog op het wekken van vertrouwen in de opbouw van Europa. Hij beklemtoonde dat het van belang is volledig uitvoering te geven aan de bepalingen van het Verdrag van Maastricht, uit hoofde waarvan de Lid-Staten ter bestrijding van fraude waardoor de financiële belangen van de Gemeenschap worden geschaad, dezelfde maatregelen moeten nemen als die welke zij treffen ter bestrijding van fraude waardoor hun eigen financiële belangen worden geschaad. De Europese Raad kijkt uit naar het voortgangsverslag over de fraudebestrijdingsstrategie van de Commissie, dat van desbetreffende voorstellen vergezeld zal gaan. Hij verzocht de Commissie die voorstellen uiterlijk in maart 1994 in te dienen.

17. Racisme en vreemdelingenhaat

De Europese Raad veroordeelde krachtig de recente aanslagen tegen immigranten en vluchtelingen in de Lid-Staten en betuigde zijn diepe medeleven met de onschuldige slachtoffers van deze agressie.

De Europese Raad herhaalde dat hij vastbesloten is intolerantie en racisme in al hun uitingsvormen met alle mogelijke middelen te bestrijden. Hij benadrukte dat deze uitingen van intolerantie en racisme in onze huidige maatschappij onaanvaardbaar zijn.

De Europese Raad bevestigde dat hij zich gehouden acht een ieder, met inbegrip van immigranten en vluchtelingen, te

beschermen tegen schendingen van de fundamentele rechten en vrijheden, zoals die zijn vastgelegd in de grondwet en de wetgeving van de Lid-Staten, in het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en in andere internationale overeenkomsten, onder meer het VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie.

De Europese Raad herinnerde aan zijn eerdere verklaringen over racisme en vreemdelingenhaat en besloot zich meer toe te leggen op het opsporen en het uit de weg ruimen van de oorzaken ervan. De Europese Raad zegde toe dat de Lid-Staten alles in het werk zullen stellen om immigranten, vluchtelingen en anderen tegen uitingen en blijken van racisme en intolerantie te beschermen.

BIJLAGE I

COMMISSIE VAN DE
EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Kopenhagen, 21 juni 1993

De Voorzitter

OP DE DREMPEL VAN DE 21e EEUW
RICHTSNOEREN VOOR DE ECONOMISCHE OPLEVING VAN EUROPA

1. De steven gericht houden op de Economische en Monetaire Unie

Eén enkele munt :

- . consolideert de interne markt en maakt eerlijke en vruchtbare mededinging mogelijk ;
- . vergroot de aantrekkelijkheid van investeringen binnen en buiten de Gemeenschap, en stimuleert in het algemeen het sparen dat nodig is voor het financieren van de grote infrastructuurprojecten ;
- . maakt het mogelijk een positieve invloed uit te oefenen op het internationaal monetair stelsel zodat meer stabiliteit wordt bereikt en die vormen van speculatie worden tegengegaan waardoor instabiliteit en onzekerheid ontstaan.

Hiervoor is het nodig :

- . de weg van de convergentie terug te vinden die het mogelijk maakt het groeipercentage op te trekken en arbeidsplaatsen te scheppen in de hele Gemeenschap : het eindresultaat hiervan zal positief uitvallen ;
- . voor het nationaal beleid en de bedrijfsstrategieën geloofwaardige, duidelijke en begrijpelijke perspectieven te openen, en hiertoe de interne markt tot bloei te brengen ;
- . de opbouw van Europa met de aspiraties van de burgers in overeenstemming te brengen door te wijzen op de voordelen die van de ontwikkeling van de Gemeenschap kunnen worden verwacht, door deze voordelen tot de andere landen van Europa, en met name die van Midden- en Oost-Europa, uit te breiden, welke landen uitgebreide groeimogelijkheden voor allen bieden.

2. Een Gemeenschap die openstaat voor de wereld en solidair is

- . De Gemeenschap moet blijven streven naar een snelle afsluiting van de Uruguay-Ronde, van een evenwichtig akkoord, d.w.z. een akkoord over alle momenteel onopgeloste problemen.
- . Dit akkoord moet leiden tot de totstandbrenging van een mondiale organisatie van de handel die afgestemd is op het feit dat de markten en de ondernemingsstrategieën een wereldwijd karakter krijgen.
- . Deze organisatie moet, zonder enige afwijking, in theorie en praktijk gebaseerd zijn op een multilaterale aanpak. Zij moet haar actie afstemmen op de andere parameters van de wereld-economie : de monetaire ontwikkelingen, de oriëntatie van de geldstromen, de evenwichtige verdeling van de lasten van het milieubeleid, de sociale vooruitgang, waarop allen recht hebben, en wel in het kader van een gradueel proces dat met de economische vooruitgang verenigbaar is.

3. Meer samenwerking op het gebied van onderzoek en ontwikkeling

- . De doelstelling van 3 % van het bruto nationaal produkt vastleggen met betrekking tot de middelen die worden besteed aan onderzoek, ontwikkeling en innovatie (tegenover momenteel 2 %).
- . De acties van de Gemeenschap concentreren op wat een meerwaarde kan opleveren in vergelijking met het beleid van de Lid-Staten en de ondernemingen.
- . Op Europees niveau, met de steun van de andere acties van de Gemeenschap, kaders voor samenwerking tussen onze ondernemingen tot stand brengen om innovaties te doen renderen en de productieprocessen aan te passen.

4. Een krachtig netwerk voor vervoers- en telecommunicatie-infra-structuur

- . Door een sneller en goedkoper verkeer van personen, goederen en diensten mogelijk te maken zal het concurrentievermogen van de Europese economie worden verstevigd.
- . De netwerken zullen een onschatbare bijdrage leveren aan de ruimtelijke ordening en de economische en sociale samenhang.

- . Tien jaar uittrekken voor het stimuleren van de Europese industrie (vervoer, bouw, openbare werken, ...) die betrokken is bij het ontwerpen en het verwezenlijken van deze infrastructuur : 30 miljard ecu per jaar is hierbij een realistisch streefminimum (voor alle financieringen samen).

5. Een gemeenschappelijke informatieruimte : de technologische revolutie komt op gang

- . De weg bereiden voor een gedecentraliseerde economie die steunt op juist opgeleide arbeidskrachten en talloze kleine en middelgrote bedrijven die onderling samenwerken.
- . Hiervoor moet in Europa een "Europese informatie-infrastructuur" worden gecreëerd, een echt bloedvatenstelsel voor de economie van morgen, het middel om onze informatie-ondernemingen (telecommunicatie, informatica, optische vezels, ...) te stimuleren door het vooruitzicht van een groot aanbod, dat zichzelf ook over verschillende jaren uitstrekt. Een initiële investering van vijf miljard ecu is nodig, om vervolgens tot een jaarlijks programma van 5 à 8 miljard ecu per jaar te komen.
- . Europese opleidingskanalen creëren voor deze nieuwe beroepen en het werken op afstand aanmoedigen (in de informatie-industrie zelf, voor onderwijs, voor geneeskunde, voor sociale dienstverlening, milieu, beheer van stedelijke agglomeraties ... maar ook voor de bestrijding van de grote plagen van deze tijd : ziekten, drugsgebruik, criminaliteit).

6. Een grondige aanpassing van de onderwijsstelsels

- . Leren gedurende het hele leven ; kennen en kunnen combineren.
- . Bij iedereen de vermogens op het gebied van autonomie en innovatie ontwikkelen.
- . Een individueel recht op opleiding gedurende het hele leven invoeren (elke jongere zou een opleidings-"cheque" ontvangen die hem/haar in staat stelt deel te nemen aan cursussen voor onderwijs of aanpassing van zijn/haar kennis).

7. Op weg naar een nieuw ontwikkelingsmodel

- . De inachtneming van het milieu zal het mogelijk maken talrijke arbeidsplaatsen te scheppen.
- . De belastingheffing op de zeldzame natuurlijke hulpbronnen zal het mogelijk maken de buitensporige belasting op de arbeid te verlichten, waardoor het concurrentievermogen van de Europese economie zal worden vergroot.
- . De nieuwe produktiviteitswinsten moeten worden gebruikt voor de verbetering van de kwaliteit van het bestaan en de schepping van nieuwe arbeidsplaatsen ; het gaat hierbij om de dynamische visie op de arbeidsverdeling, waarbij het aanbod van werk wordt vergroot om in nieuwe behoeften van kwalitatieve aard te kunnen voorzien, die een aanzienlijk en nog maar weinig onderzocht, zo niet weinig bekend terrein vormen.

8. Een actiever arbeidsmarktbeleid

- . Prioriteit voor het aanbieden van een betrekking of werk, dan wel een nuttige opleiding aan iedereen die zich op de arbeidsmarkt aandient.
- . Technologische en economische veranderingen niet vertragen, maar die integendeel vóór zijn en tijdig verwerken.
- . De kwaliteit en de omvang van de diensten en bureaus voor arbeidsvoorziening doen toenemen om zodoende doeltreffend hulp te bieden aan iedereen die werkloos is (groei van de uitgaven voor de Gemeenschap van 0,1 % tot 0,5 % van het BNP).

SAMENWERKING MET DE GEASSOCIEERDE LANDEN IN HET VOORUITZICHT VAN LIDMAATSCHAP

i) GESTRUCTUREERDE BETREKKINGEN MET DE INSTELLINGEN VAN DE EUROPESE UNIE

Met het oog op de toetreding en de voorbereiding daarvan zal, naast de bilaterale structuur van de Europa-overeenkomsten, met de landen van Midden- en Oost-Europa (LMOE's) waarmee de Gemeenschap zulke overeenkomsten heeft gesloten, een multilateraal kader voor een geïntensiveerde dialoog en overleg over onderwerpen van gemeenschappelijk belang tot stand worden gebracht.

Dit kader zal inhouden dat er tussen de Raad van de Unie en alle geassocieerde LMOE's bijeenkomsten plaatsvinden over vooraf vastgestelde onderwerpen van gemeenschappelijk belang die onder de bevoegdheid van de Unie vallen, met name :

- communautaire werkterreinen, in het bijzonder met een trans-europese dimensie, onder andere op het gebied van energie, milieu, vervoer, wetenschap en technologie, enz. ;
- gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid ;
- binnenlandse zaken en justitiële aangelegenheden.

Tijdens deze bijeenkomsten wordt overleg gepleegd, maar worden geen beslissingen genomen. Mochten de conclusies daadwerkelijke maatregelen vergen, dan worden deze maatregelen in het passende institutionele kader genomen (gewone communautaire procedure of Associatieraad met elk van de geassocieerde staten).

Op intern vlak worden deze bijeenkomsten volgens de gebruikelijke procedures voorbereid, met name om, naar gelang van de behandelde onderwerpen, het in te nemen standpunt te bepalen. Ter voorbereiding van de bijeenkomsten vinden er contacten met de LMOE's plaats.

Naast de hierboven uiteengezette algemene structuur voor de dialoog zullen bij de gesprekken over aangelegenheden in verband met het buitenlands en veiligheidsbeleid ook de volgende regelingen toepassing vinden :

- een Trojka-vergadering op het niveau van de Ministers van Buitenlandse Zaken en een vergadering op het niveau van de Directeuren Politieke Zaken tijdens elk voorzitterschap ;
- briefing op het niveau van het Secretariaat na iedere Raad Algemene Zaken en na iedere vergadering van de Directeuren Politieke Zaken ;
- één Trojka-vergadering op het niveau van de werkgroepen per voorzitterschap voor de desbetreffende werkgroepen.

Hiernaast zal met de geassocieerde landen regelmatig Trojka-overleg worden gepleegd voorafgaand aan belangrijke zittingen van de Algemene Vergadering van de VN en van de CVSE.

ii) VERBETERING VAN DE TOEGANG TOT DE MARKT

- a) De douanerechten op de invoer naar de Gemeenschap van gevoelige industriegrondstoffen van oorsprong uit de geassocieerde landen (bijlage II b bij de Interim-overeenkomsten) worden afgeschaft aan het eind van het tweede jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst (in plaats van aan het eind van het vierde jaar).
- b) De douanerechten op de invoer van industrieprodukten die betrokken zijn bij de consolidatie van het SAP (bijlage III van de Interimovereenkomsten) worden afgeschaft aan het eind van het derde jaar (in plaats van aan het eind van het vijfde jaar).
- c) De bedragen van de contingenten en de plafonds van bovengenoemde bijlage III (consolidatie van het SAP) worden verhoogd met 30 % (Polen, de Republieken Tsjechië en Slowakije, Bulgarije, Roemenië) en met 25 % (Hongarije) per jaar vanaf de tweede helft van het tweede jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst (in plaats van 20 % voor Polen, Tsjechoslowakije, Bulgarije, Roemenië en 15 % voor Hongarije).
- d) De heffingen/rechten binnen de contingenten voor landbouwprodukten worden zes maanden vóór het in de overeenkomsten bepaalde tijdstip met 60 % verlaagd. De verhoging van de contingenten met 10 %, die vanaf het derde jaar zou plaatsvinden, wordt zes maanden eerder toegepast dan was voorzien.

- e) De vrijstelling van douanerechten vanaf begin 1994 voor onder Verordening nr. 636/82 ressorterende produkten die onder het passieve veredelingsverkeer vallen, wordt uitgebreid in overeenstemming met genoemde verordening, die voor dit doel zal worden gewijzigd.
- f) De douanerechten op de invoer in de Gemeenschap van textielprodukten worden verlaagd met het oog op hun volledige afschaffing aan het eind van een periode van vijf jaar die begint bij de inwerkingtreding van de overeenkomst (in plaats van zes jaar).
- g) De douanerechten die in de Gemeenschap van toepassing zijn op de invoer van EGKS-staalprodukten van oorsprong uit de geassocieerde landen worden afgeschaft uiterlijk aan het eind van het vierde jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst (in plaats van aan het eind van het vijfde jaar), op voorwaarde dat de specifieke besluiten met betrekking tot de handel in staalprodukten worden nageleefd.
- h) De Raad verzoekt de Commissie een haalbaarheids- en effectstudie te maken van een cumulatie van de oorsprongregels voor produkten uit de geassocieerde landen van Midden- en Oost-Europa en de EVA-landen, en hem in het licht van de resultaten van die studie passende voorstellen voor te leggen.

iii) DE BIJSTAND DOELTREFFENDER MAKEN

- a) De Gemeenschap zal de ontwikkeling van infrastructuur-netwerken in Midden- en Oost-Europa steunen, zoals in Edinburgh is besloten. De EIB, de EBRD en de andere internationale financiële instellingen zullen in dit proces de leiding nemen.
- b) De Gemeenschap zal via het PHARE-programma technische bijstand aanbieden om grote infrastuctuurverbeteringen in de landen van Midden- en Oost-Europa voor te bereiden en te vergemakkelijken. Binnen de bestaande budgettaire grenzen zal de Gemeenschap, zonder het wezenlijke karakter van het PHARE-programma geweld aan te doen, ook bereid zijn om op verzoek van Midden- en Oosteuropese partners uit PHARE beperkte aanvullende middelen ter beschikking te stellen voor kapitaaluitgaven die uit deze technische bijstand voortvloeien, zulks in specifieke gevallen waarin is vastgesteld dat dergelijke aanvullende middelen van essentieel belang zijn, en een noodzakelijke component vormen voor projecten
- die gezamenlijk door de EIB en/of internationale financiële instellingen en de begunstigde landen worden gefinancierd,
 - die niet particulier kunnen worden gefinancierd,
 - die in het belang van de Gemeenschap zijn, in het bijzonder zoals omschreven in de relevante Gemeenschapsteksten.

c) Deze aanvullende middelen bedragen niet meer dan 15 % van de totale jaarlijkse verplichtingen in het kader van PHARE.

d) De Commissie zal de aanwending van PHARE-middelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van de infrastructuur in Midden- en Oost-Europa per geval evalueren. Aan de hand van de beschikbare studies zal zij daarbij rekening houden met de financiële situatie van het begunstigde land. De financiële instellingen die leningen voor projecten verstrekken, zullen op de normale wijze hun eigen beoordelingen maken. In ieder afzonderlijk geval zal de Commissie ervoor zorgen dat er plaatselijk voldoende aan de financiering van het project wordt bijgedragen, ten einde de betrokkenheid van de begunstigde regering bij het project te waarborgen.

De Commissie zal vermijden dat de voor dit doel beschikbare PHARE-middelen teveel in afzonderlijke ontvangende landen terechtkomen en zal daarom voorkomen dat een te groot deel van de nationale programma's op dit doel wordt gericht.

Voorstellen zullen op de normale wijze worden voorgelegd aan het PHARE-beheerscomité.

iv) HET BEVORDEREN VAN DE ECONOMISCHE INTEGRATIE

Wat betreft de harmonisatie van de wetgevingen hebben de landen van Midden- en Oost-Europa zich er in de Europa-overeenkomsten toe verbonden binnen drie jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomsten voorschriften toe te passen die parallel lopen met die van het Verdrag van Rome en beperkende praktijken, misbruik van machtsposities en overheidssteun die de mededingingsvoorwaarden vervalsen of dreigen te vervalsen, te verbieden. Daarnaast is het met het

oog op de toetreding van

bijzonder belang dat er vorderingen worden gemaakt op andere door de Europa-overeenkomsten bestreken gebieden, met name betreffende de bescherming van werknemers, het milieu en de consument.

De opleiding van ambtenaren van de geassocieerde landen op het gebied van de communautaire wetgeving en procedures zal eveneens bijdragen tot de voorbereiding op de toetreding.

De Commissie en de bevoegde instanties van de Lid-Statens zullen worden ingeschakeld om te helpen bij de harmonisatie van de wetgeving, onder meer door technische bijstand te verlenen voor de opleiding van ambtenaren. Er zal een task force van vertegenwoordigers van de Lid-Statens en de Commissie worden opgericht om deze werkzaamheden te coördineren en te leiden.

De Commissie zal nagaan welke communautaire programma's kunnen worden opengesteld voor deelneming door de landen van Midden- en Oost-Europa. Zij zal tegen eind 1993 voorstellen dienaangaande bij de Raad indienen.

BIJLAGE III

VERKLARING INZAKE BOSNIË-HERZEGOVINA

De Europese Raad wisselde op basis van een verslag van Lord Owen aan de Ministers van gedachten over de uiterst hachelijke situatie in het voormalige Joegoslavië en over de meest recente onderhandelingen tussen de bij het conflict in Bosnië-Herzegovina betrokken partijen.

De Europese Raad spreekt zijn volledige vertrouwen uit in de Co-voorzitters van de Stuurgroep van de Internationale Conferentie inzake het Voormalige Joegoslavië en spoort hen aan hun inspanningen voort te zetten om te komen tot een eerlijke en levensvatbare regeling die voor elk van de drie bevolkingsgroepen van Bosnië-Herzegovina aanvaardbaar is. De Europese Raad zal zich niet neerleggen bij een door de Serven en Kroaten gedicteerde territoriale oplossing die ten koste van de Bosnische moslims gaat.

De Europese Raad bevestigt nogmaals ervan overtuigd te zijn dat een via onderhandelingen tot stand gekomen regeling gebaseerd moet zijn op de beginselen van de Conferentie van Londen die in het Vance/Owen-plan zijn terug te vinden, waaronder met name de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale onschendbaarheid van Bosnië-Herzegovina, de bescherming van de mensenrechten en de rechten van de minderheden, de ontoelaatbaarheid van gebieds-uitbreiding door geweld, de vitale noodzaak van humanitaire hulpverlening aan de mensen in nood, en de vervolging van oorlogsmisdaden en van inbreuken op het internationale humanitaire recht.

De Europese Raad steunt de oproep van de regering van Bosnië-Herzegovina tot het onmiddellijk instellen van een staakt-het-vuren. Hij bevestigt nogmaals dat bredere internationale steun nodig is voor de humanitaire hulp en voor een gegarandeerd veilige doortocht van de konvooien.

Een spoedige tenuitvoerlegging van de resoluties van de VN-Veiligheidsraad over veilige gebieden vormt een onmisbare bijdrage aan de verwezenlijking van bovengenoemde doelstellingen. De Europese Raad besloot positief te reageren op het verzoek van de Secretaris-Generaal van de VN om mensen en middelen ter beschikking te stellen. Hij drong er bij de Lid-Staten op aan om binnen hun mogelijkheden aan dit verzoek te voldoen. De Europese Raad doet tegelijkertijd een beroep op de andere leden van de internationale gemeenschap om hetzelfde te doen.

De sancties zullen van kracht blijven en worden verscherpt, totdat aan de door de Verenigde Naties en de Europese Gemeenschap gestelde voorwaarden voor de intrekking ervan is voldaan. De Gemeenschap en haar Lid-Staten zullen voor de strikte toepassing van de sancties aanvullende middelen ter beschikking stellen.

De Ministers van Buitenlandse Zaken, in het kader van de Europese Raad op 21 en 22 juni 1993 te Kopenhagen bijeen, bereikten overeenstemming over de volgende conclusies :

Afrika

Europa is Afrika's belangrijkste partner, zowel op politiek als op economisch gebied en met betrekking tot de ontwikkelings-samenwerking. De Gemeenschap en de Lid-Staten benadrukten het belang van een voortgezette samenwerking op basis van solidariteit.

In 1993 hebben de Gemeenschap en de Lid-Staten een aantal stappen gezet op de weg naar een intensievere en ruimer opgezette samenwerking met Afrika. Zij benadrukten het belang dat een verdere uitbreiding van de samenwerking heeft voor de democratisering, de vreedzame ontwikkeling en de ontwikkelingsbijstand.

De Gemeenschap en de Lid-Staten voelen zich ertoe verbonden hun steun te verlenen aan het steeds sneller voortschrijdende democratiseringsproces in Afrika, met inbegrip van steun voor behoorlijk bestuur, gezond economisch beheer en eerbied voor de mensenrechten. Zij verwezen naar de resolutie inzake mensenrechten, democratie en ontwikkeling die op 28 november 1991 door de Raad (Ontwikkelingssamenwerking) is aangenomen.

De Gemeenschap en de Lid-Staten hebben zich actief ingezet voor het verkiezingsproces in een aantal Afrikaanse landen. Zij zullen ernaar blijven streven deze inzet te coördineren ten einde ervoor te zorgen dat alle Afrikaanse landen die zich in een overgangsfase naar de democratie bevinden de nodige steun en aandacht krijgen.

Het succesvolle referendum over onafhankelijkheid van Eritrea na dertig jaren burgeroorlog heeft de hoop doen groeien dat conflicten in Afrika op een vreedzame wijze kunnen worden opgelost.

De Gemeenschap en de Lid-Staten verheugden zich erover dat de landen van Afrika, zoals in het recente verleden in een aantal gevallen kon worden geconstateerd, met een steeds grotere inzet tot een oplossing trachten te komen voor de crises en de gewapende conflicten. Zij spraken voorts de hoop uit dat de Staatshoofden van de OAE-landen zich op de komende Top te Kairo zullen buigen over de belangrijke vraag hoe conflicten kunnen worden voorkomen en opgelost. Met de OAE zijn nuttige contacten gelegd tijdens het bezoek van de Secretaris-Generaal van deze organisatie aan Kopenhagen in juni.

De Gemeenschap en de Lid-Staten hebben de ontwikkelingssamenwerking met Afrika verder uitgebreid. De Overeenkomst van Lomé vormt een belangrijk onderdeel van deze samenwerking. De effectiviteit en snelheid bij de tenuitvoerlegging van het Europees Ontwikkelingsfonds worden steeds groter, hetgeen ten goede komt aan alle partijen.

De Ministers van Ontwikkelingssamenwerking hebben ingestemd met een speciaal rehabilitatie-initiatief ten behoeve van Afrika. Een bedrag van ten minste 100 miljoen ecu zal direct worden toegewezen aan versnelde rehabilitatieprogramma's in daartoe uitgekozen landen bezuiden de Sahara. De Raad bezint zich over nog zo'n speciaal rehabilitatieprogramma voor de ontwikkelingslanden.

Zuid-Afrika

De Gemeenschap en de Lid-Staten uitten hun tevredenheid over de grote vooruitgang die recent geboekt is bij het onderhandelingsproces in Zuid-Afrika. Zij spraken de hoop uit dat de partijen in de zeer nabije toekomst tot een akkoord zullen komen dat Zuid-Afrika stevig op het spoor naar de democratie zal zetten.

De instelling van een Uitvoerende Overgangsraad zal een verdere stap zijn in de richting van de normalisering en intensivering van de politieke en economische betrekkingen tussen de Gemeenschap en de Lid-Staten en Zuid-Afrika.

De Gemeenschap en de Lid-Staten bevestigden nogmaals het hunne te willen bijdragen tot de economische en sociale ontwikkeling van het nieuwe Zuid-Afrika. Wederopbouw en een duurzame economische groei kunnen slechts tot stand komen in een democratische en niet geweld-dadige context. De Gemeenschap en de Lid-Staten zijn dan ook bereid steun te verlenen aan de eerste vrije verkiezingen, die in april 1994 worden verwacht, en daartoe onder meer waarnemers te zenden ; voorts zijn zij bereid hun steun aan het democratiseringsproces te verruimen en zich nog meer in te spannen om het geweld te beteugelen.

Soedan

De Gemeenschap en de Lid-Staten spraken hun bezorgdheid uit over de voortdurende burgeroorlog in Soedan tussen de regering in Khartoem en de SPLA-facties in het zuiden. Circa 500 000 mensen zijn hierbij al om het leven gekomen en nog veel meer hebben hun woonplaats moeten verlaten. De te Abuja gevoerde besprekingen tussen de partijen hebben de oplossing niet veel dichterbij gebracht. Ook bestaat er ernstige bezorgdheid over de mensenrechtensituatie in Soedan, waarbij melding moet worden gemaakt van repressie van de burgerbevolking in NoordSoedan door de regering, van moorden, arrestaties en martelingen door het regeringsleger in de oorlogsgebieden alsmede van moorden, arrestaties en terechtstellingen door het rebellenleger. De Gemeenschap en de Lid-Staten dringen er bij de regering van Soedan op aan geen acties te steunen die een constructieve band met hen in de weg staan.

De Gemeenschap en de Lid-Staten stelden met voldoening vast dat de internationale gemeenschap thans verhoogde aandacht besteedt aan de menselijke tragedie die zich in dit land voltrekt. Een missie van de EG-Trojka van de Ministers van Ontwikkelingssamenwerking bevindt zich momenteel in Soedan om de nadruk te leggen op de ernst waarmee de Gemeenschap en de Lid-Staten deze humanitaire crisis bekijken en op de dringende noodzaak voor alle partijen om een oplossing voor de problemen te vinden. Op basis van het verslag van deze missie zullen de Gemeenschap en de Lid-Staten nagaan hoe zij op de beste wijze verder kunnen bijdragen tot een verlichting van het lot van het Soedanese volk, onder meer door ervoor te zorgen dat de mensenrechten weer worden geëerbiedigd.

Somalië

De Gemeenschap en de Lid-Staten toonden zich ingenomen met de grote inspanningen die de Verenigde Naties zich getroosten om tot herstel van vrede en veiligheid, tot verzoening en tot een politiek vergelijk in Somalië bij te dragen en nog een menselijke tragedie te voorkomen. Belangrijke doelstellingen zijn in dat verband de ontwapening van de clans alsmede het herstel van recht en orde. De Gemeenschap en de Lid-Staten veroordeelden de aanval op de Pakistaanse VN-soldaten die heeft geleid tot de dood van 23 van hen en tot een nog veel groter aantal gewonden. Degenen die daarvoor verantwoordelijk zijn moeten voor de rechter worden gebracht. Zij betreurden ook de slachtoffers onder de burgerbevolking en betuigden hun medeleven aan allen die door deze tragische gebeurtenissen worden getroffen. Zij deden een beroep op alle partijen om onverkort uitvoering te geven aan de resoluties van de Veiligheidsraad.

Angola

De Gemeenschap en de Lid-Staten betreurden ten zeerste dat de onderhandelingen tussen de Angolese regering en UNITA zijn opgeschort

en dat UNITA blijft proberen langs militaire weg meer grondgebied te veroveren. Zij gaven hun volledige steun aan Resolutie 834 van de Veiligheidsraad van 1 juni 1993 waarin de handelwijze van UNITA ten strengste wordt veroordeeld en waarin beide partijen ertoe worden opgeroepen zo spoedig mogelijk opnieuw aan de onderhandelingstafel plaats te nemen en weer tot een staakt-het-vuren te komen. Zij herhaalden dat deze crisis slechts kan worden opgelost via een vreedzame regeling die gebaseerd is op nationale verzoening en op de beginselen van de vredesovereenkomst. De Gemeenschap en de Lid-Staten toonden zich uiterst bezorgd over de humanitaire situatie in Angola. Zij deden een beroep op UNITA om het VN-plan voor humanitaire steun te aanvaarden en verbonden zich ertoe in te gaan op het VN-verzoek om steun ingevolge de Donoren-conferentie van 3 juni.

Mozambique

De Gemeenschap en de Lid-Staten betreurden de ernstige vertraging die het vredesproces in Mozambique heeft opgelopen. Hoewel het standhouden van het staakt-het-vuren hoop geeft, is het niettemin zeer ontmoedigend dat bij de tenuitvoerlegging van de vredesovereenkomst niet veel vooruitgang is geboekt. De Gemeenschap en de Lid-Staten deden een beroep op de regering van Mozambique en op RENAMO om de verplichtingen na te komen die zij bij het ondertekenen van de vredesovereenkomst zijn aangegaan. Voorts zegden de Gemeenschap en de Lid-Staten nogmaals toe een bijdrage te zullen leveren aan de rehabilitatie en de economische en sociale ontwikkeling van Mozambique.

Liberia

De Gemeenschap en de Lid-Staten betreurden de recente zinloze moorden op burgers in Liberia. Deze moorden benadrukken dat het de hoogste

tijd is een politieke oplossing voor deze crisis te vinden. De Gemeenschap en de Lid-Staten herhaalden dat zij de Overeenkomst van Yamoussoukro IV het best mogelijke kader achten voor een dergelijke vreedzame oplossing van het conflict in Liberia en zij drongen er bij alle partijen op aan hun steun te verlenen aan de inspanningen van de speciale gezanten van de VN en van de OAE om een vreedzaam einde te maken aan de burgeroorlog.

Malawi

De Gemeenschap en de Lid-Staten toonden zich ingenomen met de vreedzame en doeltreffende afwikkeling van het op 14 juni in Malawi gehouden referendum, alsook over de duidelijke verbetering van de omstandigheden waaronder de laatste fases van de campagne verliepen. Zij zijn ervan overtuigd dat het resultaat een eerlijk beeld geeft van de mening van de burgers van Malawi. Zij drongen er bij de politieke leiders van Malawi op aan in deze nieuwe situatie nauw samen te werken bij het vrijwaren van de mensenrechten, het bevorderen van de democratie en het aanpakken van de nog hangende beleidsproblemen, ten einde aldus de weg te effenen voor de hervatting van een integrale economische samenwerking.

Zaire

De Gemeenschap en de Lid-Staten verklaarden nogmaals dat zij het proces van nationale verzoening ondersteunen en wensten uitdrukking te geven aan hun bezorgdheid over de verslechtering van de situatie in Zaire die gemarkeerd wordt door een stopzetting van het democratiseringsproces en door herhaalde inbreuken op de mensenrechten, met name in de vorm van willekeurige arrestatie en detentie van personen vanwege hun opvattingen.

De Gemeenschap en de Lid-Staten hekelden voorts het aanzetten tot etnische haat, die tot uiting komt in politiek geweld en in excessen in bepaalde regio's van het land, met massale volksverhuizingen als gevolg. Zij betuigden opnieuw hun steun aan de Voorzitter van de Hoge Raad van de Republiek en spoorden hem aan om zijn inspanningen voort te zetten.

Nigeria

De Gemeenschap en de Lid-Staten namen met grote bezorgdheid nota van de recente ontwikkelingen in Nigeria, waardoor de overgang naar een burgerregering na de succesvolle presidentsverkiezingen van 12 juni op de helling kan komen te staan. Zij spraken de hoop uit dat de overgang naar een burgergezag toch zal kunnen worden voortgezet zodat onverwijld in de grootste natie van Afrika een volledige democratie kan worden ingevoerd.

Midden-Oosten

De Gemeenschap en de Lid-Staten spraken hun voldoening uit over de hervatting van de bilaterale besprekingen die gericht zijn op een rechtvaardige, duurzame en allesomvattende regeling van het Arabisch-Israëliësch conflict en van de Palestijnse kwestie. Zij drongen er bij alle betrokken partijen op aan voort te bouwen op de reeds bereikte resultaten en vooruitgang te boeken via inhoudelijke onderhandelingen in een sfeer van goede wil en compromisbereidheid.

De Gemeenschap en de Lid-Staten drongen er nogmaals bij alle betrokken partijen op aan zich te onthouden van alle maatregelen die het vredesproces zouden kunnen ondermijnen. Zij blijven ervan overtuigd dat de door hen voorgestelde vertrouwenwekkende maatregelen en duidelijke verbeteringen van de omstandigheden ter plaatse, met inbegrip van de mensenrechtensituatie, ertoe kunnen bijdragen om het vredesproces met succes af te ronden.

De Gemeenschap en de Lid-Staten zullen, in overeenstemming met hun algemeen bekende principiële standpunten, een actieve, constructieve en evenwichtige rol blijven spelen in het vredesproces van het Midden-Oosten, zowel op bilateraal als op multilateraal niveau. Zij prezen de niet aflatende inspanningen van de mede-organisatoren om vooruitgang te boeken en zijn bereid om deel te nemen aan internationale afspraken ter ondersteuning van een vredesregeling.

Centraal-Amerika

De Gemeenschap en de Lid-Staten namen met voldoening nota van de vooruitgang die in Centraal-Amerika is geboekt bij het streven naar vrede, dialoog en verzoening, en van de resultaten die bij de consolidering van de democratie en de regionale integratie zijn bereikt.

In dit verband verklaarden zij verheugd te zijn over de vooruitgang bij de uitvoering van de vredesregeling van El Salvador ; voorts deden zij een beroep op de ondertekenaars om alle overige verbintenissen na te komen, en met name gevolg te geven aan de aanbevelingen van de ad hoc commissie en de Commissie van de Waarheid, ten einde het vredesproces te voltooien en tot nationale verzoening te komen.

De Gemeenschap en de Lid-Staten spraken hun voldoening uit over de vreedzame en grondwettelijke afloop van de recente crisis in Guatemala. Zij spraken de hoop uit dat de benoeming van een nieuwe constitutionele President een bijdrage zal leveren aan de versterking van de democratische instellingen, de volledige eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden en de hervatting van de vredesonderhandelingen.

De Gemeenschap en de Lid-Staten spraken voorts hun voldoening uit over de ondertekening in San Salvador van de Samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de landen van Centraal-Amerika, die ertoe zal bijdragen de onderlinge samenwerking te intensiveren en uit te breiden.

Cambodja

De Gemeenschap en de Lid-Staten verheugden zich over de - mede door toedoen van de Verenigde Naties - georganiseerde verkiezingen in Cambodja, die blijk hebben gegeven van het verlangen van het Cambodjaanse volk naar vrede en democratie.

Zij namen akte van het besluit van de Grondwetgevende Vergadering waarbij Prins Norodom Sihanouk als hoofd van de Cambodjaanse Staat wordt bevestigd. Zij spraken de wens uit dat het vredesproces in de beste omstandigheden kan worden afgerond met de aanneming, binnen drie maanden, van een grondwet en met de spoedige vorming van een regering die het mogelijk zal maken de nationale verzoening op gang te brengen.
